

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Új irányok az élelmiszerlánc felügyeletben

dr. Gombos Zoltán

főosztályvezető

Élelmiszerlánc-felügyeleti Főosztály

Hungalimentária 2019.

1. A felügyeleti szervezet strukturális változásai:
 - Kormányhivatali átalakítások,
 - Jogsabályi változások:
 - ÁKR, KIT bevezetésének hatásai, ÉITv módosítása
2. Az engedélyezés várható változásai:
 - dereguláció, bürokrácia csökkentés, labor engedélyezés
3. Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése
4. A kockázat alapú ellenőrzés informatikai alapjai (EÜER), az ellenőrzés tervezése
5. Szemléletformálás:
 - tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés,
 - nemzeti védjegyrendszer

A felügyeleti szervezet strukturális változásai

Kormányhivatali átalakítások:

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. Ennek megvalósítása és biztosítása a Kormánynak, mint a közigazgatás legfőbb szervének a felelőssége [Alaptörvény 15. cikk (2) bekezdés].

• **Cél:**

- átlátható intézményi struktúra,
- korszerű és ügyfélbarát eljárásrend,
- professzionális, szakmailag felkészült, etikus és motivált személyi állomány,
- modern szervezeti keretek között és költséghatékonyan működő szervezet, a lehető legkisebb adminisztratív teher,
- versenyképes szolgáltatási díjak,
- rövid ügyintézési határidők.

Intézkedések:

- A kormányhivatali/járási hivatali rendszerben született valamennyi elsőfokú döntéssel szemben kerüljön megszüntetésre a közigazgatási fellebbezés lehetősége és valamennyi döntéssel szemben a **közigazgatási bíróság** felülvizsgálatát lehessen kérni
- A hatósági **ellenőrzések csökkentése** annak nagy száma miatt
- A kormányhivatali szakmai **szervezeti egységek hozzáférjenek** más közigazgatási szervek rendszereiben, adatbázisaiban szereplő adatokhoz
- Ne kelljen különböző hatóságoktól hatósági igazolást, hatósági bizonyítványt igényelni, hanem a kormányablakban kell megjelenni és **az eljáró hatóság fogja beszerezni** a szükséges adatokat
- Az ügyfélnek csak akkor kelljen a hatóság felé bejelentést tenni, ha az **adataiban változás állt be**
- A hatóságok feladatellátásának racionalizálása (**párhuzamos feladatellátás megszüntetése**)

Jogszabályi átalakítások

Cél: törvényi és kormányrendeleti szintű szabályozás

- hatósági eljárási szabályok deregulálása a miniszteri rendeletekből, új „eljárásjogi” kormányrendeletek megalkotása
- dereguláció: szükségtelen leíró rendelkezések kivétele a rendeletekből (csak normatív előírást tartalmazó szabályok fenntartása)
- mellékletek csökkentése (normatív rendelkezésként fenntartható)
- formanyomtatványok megszüntetése (csak adattartalom rendeletben történő megjelenítése)

Jogsabályi átalakítások

Szükséges intézkedéseink:

- élelmiszerláncról és hatósági eljárásról szóló 2008. évi XLVI. Törvény módosítása:
 - felhatalmazó rendelkezés kormányrendelet megalkotására (hatósági eljárások rendezéséhez)
 - személyes adatkezelés szabályozásának törvényi szintű megteremtése (állatorvosi és növényorvosi vény)
- jelenleg folyamatban lévő miniszteri rendeletek rendezése a fenti elvek szerint
- szakmai útmutatók kiadása a kormányrendeletek hatályba lépéséig

Az engedélyezés várható változásai

A nem állami laboratóriumok engedélyezéséről és működési feltételeinek részletes szabályozásáról

- jelenleg előterjesztés szinten van
- közigazgatási egyeztetésre bocsátása folyamatban
- engedélyezés, bejelentés, nyilvántartásba vétel és ellenőrzés a NÉBIH feladata lesz
- alapvetően engedélyezési eljárást követően lehet végezni laboratóriumi tevékenységet, de ha már akkreditált a laboratórium, akkor elég a bejelentés

Az engedélyezés várható változásai

A nem állami laboratóriumok engedélyezéséről és működési feltételeinek részletes szabályozásáról:

- meghatározza

a nem állami laboratóriumok működési engedélye megszerzésének feltételeit,

a nem állami laboratóriumok működésének általános szabályait,
az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv felé teljesítendő bejelentési kötelezettségük tartalmát

a működés feltételeit

szakmai követelményeket az engedélyezéshez

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

Magyarország GMO-mentességét és élelmiszerbiztonságát garantáló környezet kialakításáról szóló 1725/2018. (XII.18.)

Korm. határozat:

- közvetett eszköze az alkalmazható büntetőjog kiterjesztése, ennek keretében az élelmiszerlánc körébe tartozó termékek hamisításának szabályozása
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. Törvény, ezen belül a rossz minőségű termék forgalomba hozatala és fogyasztók megtévesztése tényállásának megfelelő módosítása.

AGRÁRMINISZTERIUM

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

- Az élelmiszerlánc-biztonsági központi ellenőrzések során megállapításra került, hogy az élelmiszergyártó vállalkozások körében tendenciaszerűen felmerül a lejárt minőség-megőrzési idejű, illetve nagy mennyiségű jelöletlen, ismeretlen eredetű alapanyagok feldolgozása
- Éltv. meghatározza azon magatartásokat, amelyek élelmiszerhamisításnak tekinthetők, ezek közül a legsúlyosabbak tekintetében indokolt egyértelművé tenni, hogy az azok megvalósítása esetén keletkező termék a Btk. szerinti rossz minőségű termék fogalmi kategóriájába beletartozik

A rossz minőségű termék forgalomba hozatalának, valamint a fogyasztók megtévesztésének tényállásai módosításra kerülnek

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

- Btk 415. §-a értelmében **három évig terjedő szabadságvesztés jár, aki rossz minőségű terméket jó minőségű terméként** forgalomba hoz. (Egytől öt évig terjed, ha jelentős mennyiségű, értékű, bűnszövetség vagy üzletszerű elkövetés)

Módosítás előtt nem volt büntethető, ha mindent megtesz, hogy a rossz minőségű termék a birtokába visszakerüljön.

Módosítást követően **csak akkor nem büntethető, ha a termék még nem vált a felhasználók számára széles körben hozzáférhetővé.**

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

Rossz minőségű a termék

ha a jogszabályban vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában előírt biztonságossági vagy **minőségi követelményeknek nem felel meg,**

b) az a) pontban meghatározott ilyen előírás hiányában akkor, ha

ba) a termék **rendeltetésszerűen nem használható**, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent,

bb) a termék minőségmegőrzési, fogyaszthatósági, illetve felhasználhatósági idejét **jogellenesen meghosszabbították,**

bc) a terméket **nem megengedett összetevő** felhasználásával állították elő,

bd) a terméket emberi fogyasztásra **nem alkalmas anyagokból** vagy termékekből állították elő emberi fogyasztás céljára, vagy

be) az emberi fogyasztás céljára előállított termék emberi **fogyasztásra való alkalmatlanságát elfedték.**

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

Miért szükséges?

- A kormányhivatali változásokkal a hatósági ellenőrzés csökken, de komolyabb visszatartó erejű szankciórendszer szükséges
- A csalás, az ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés, az egészségügyi termék hamisítása, a megfelelőség hamis tanúsítása, a fogyasztók megtévesztése, a versenytárs utánzása, valamint a rossz minőségű termék forgalomba hozatala tényállása már most lefedi az összes élelmiszerlánc-biztonság körébe eső jogsértéseket
- Éltv. fentiek mellett csak lehetőséget ad a jogsértő tevékenységek visszaszorítására.

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

1/2018. (VI. 21.) AM rendelet az élelmiszer-rendész feladatellátásának és nyilvántartás bavitelének részletes szabályairól:

Az élelmiszer-rendészek a pisztolyon kívül szinte minden kényszerítőeszközt megkapnak: gumibotot, könnygázsprét vethetnek be, munkájukhoz pedig jól kiképzett őrkutyát is kérhetnek – munkájuk során egyenruhát és szolgálati igazolványt fognak viselni.

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Új eszközök az élelmiszerbűnözés elleni küzdelemben, a szankciórendszer kibővítése

A közigazgatás átszervezése nyomán a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal feladatai között kiemelt szerepet kapott az élelmiszerlánc-biztonság területén a **csalások, hamisítások felszámolása, a feketekereskedelem visszaszorítása.**

Az élelmiszer rendész fogalmának bevezetésével cél a központi ellenőrző szervezet hatásköreinek megerősítése a Kormány döntésének megfelelően.

Olyan **központi ellenőrző szervezetként** fog működni, amelynek arra feljogosított tagjai képesek a csalások, hamisítások felszámolására, a feketekereskedelem visszaszorítására. A NÉBIH jelenlegi hatáskörei bizonyos tekintetben korlátozottak.

Az élelmiszer-rendészek a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal állományába tartozó kormánytisztviselők lesznek, akik **a rendészeti törvény alapján fognak eljárni.**

Kockázat alapú ellenőrzés tervezése

882/2004/EK rendelet 3. cikk:

Hatósági ellenőrzésekre vonatkozó **általános kötelezettségek**

“1. A tagállamok a kockázatok alapján és megfelelő gyakorisággal **biztosítják a hatósági ellenőrzések elvégzését** a rendelet célkitűzéseinek elérése érdekében, figyelembe véve a következőket:

- (a) az állatokkal, a takarmánnyal vagy élelmiszerrel, a takarmány- vagy élelmiszeripari vállalkozásokkal, a takarmány vagy élelmiszer felhasználásával, vagy a takarmány- vagy élelmiszerbiztonságot, illetve az állatok egészségét vagy az állatok kíméletét esetleg befolyásoló **bármely folyamattal, anyaggal, tevékenységgel** vagy művelettel kapcsolatban meghatározott kockázatok;
- (b) az egyes takarmány- vagy élelmiszeripari vállalkozóknak a takarmány- vagy élelmiszerjog, illetve az állat-egészségügyi vagy az állatok kíméletére vonatkozó szabályok betartására vonatkozó korábbi **nyilvántartásai**;
- (c) már elvégzett bármely, **saját ellenőrzés megbízhatósága; és**
- (d) **bármely információ**, amely be nem tartást jelezhet.”

Kockázat alapú ellenőrzés tervezése

2008. évi XLVI tv (Éltv) 47/A. § (3)

A kockázatbecslési és **kockázatkezelési rendszert** úgy kell kialakítani, hogy az figyelembe vegye:

- a) Az élelmiszerláncban folytatott egyes tevékenységek **kockázatát**;
- b) Elkövetett jogsértéseket, lehetséges jogsértések, visszaélések jövőbeni **előfordulásának valószínűségét**;
- c) Élelmiszerlánc-szereplők közötti **hálózati kapcsolatok rendszerét**.

Kockázat alapú ellenőrzés tervezése

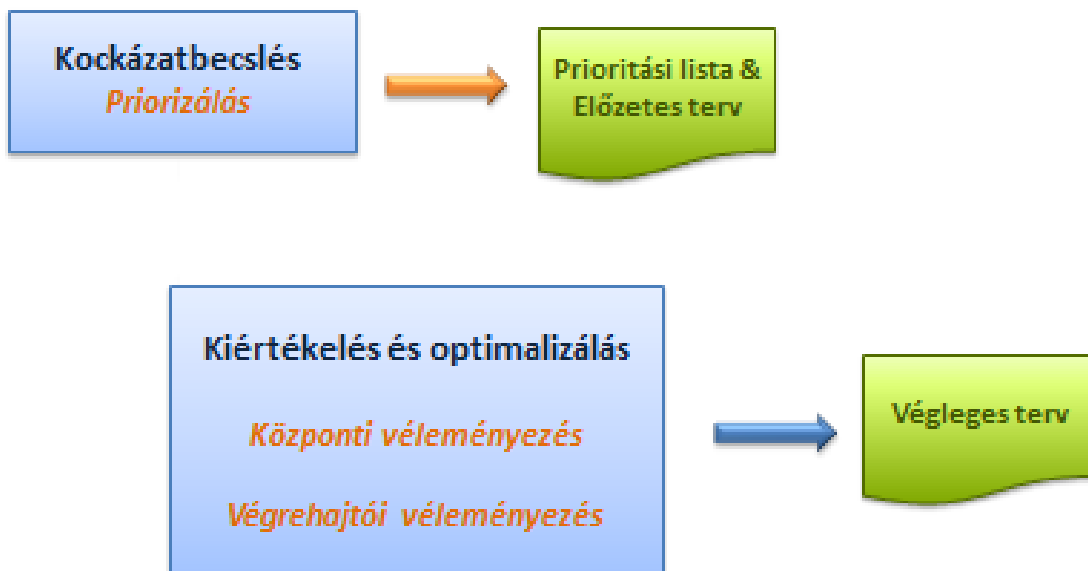
Tervezési és végrehajtási folyamat:

- Előzetes terv elkészítése (NÉBIH)
- Központi véleményezés (NÉBIH)
- Végrehajtói véleményezés (megyei kormányhivatalok és járási hivatalok)
- Terv kiadása (Agrárminisztérium)
- Végrehajtás (megyei kormányhivatalok és járási hivatalok)

Kockázat alapú ellenőrzés tervezése

Planning process

Kockázat alapú ellenőrzés tervezése

Informatizált létesítmény ellenőrzés tervezés (OÁIR)

- Figyelembe vett tényezők:
 - vállalkozói alaptevékenység
 - egyéb kockázati tényezők (pl, kapacitás adatok, célpopuláció (gyermek/idős/beteg) kiszállítás stb)
 - utolsó ellenőrzés eredménye (webes alapú ellenőrzési rendszer checklista eredmények)
 - utolsó ellenőrzés óta eltelt idő
- Ellenőrzési prioritás lista felállítása, a legmagasabb pontszámú létesítmények kerülnek kijelölésre

AGRÁRMINISZTERIUM

Friss fejlesztések, közeljövőben tervezett változások

Elektronikus ellenőrzési és ütemezési rendszer (EÜER)

- Offline működés, android platform
- Rugalmas, testre szabható checklisták
- Két éve bevezetve
- Folyamatos fejlesztések az elmúlt időszakban

Elektronikus tervezési rendszer

- Átláthatóbb, folyamat támogatott tervezés

Adattárház

- A lehető legtöbb információ becsatornázása a kockázatbecslésbe

Szemléletformálás, tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés

Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság 2018-as, reprezentatív Felmérése szerint egész Európában **a magyarok bíznak meg leginkább** a nemzeti hatóságukban.

Saját felmérés 2018. ősz: a lakosság 86%-a ismeri a hivatalt, tevékenységében több mint a háromnegyedük (78%-uk) megbízik, amely alapján a Nébih az egyik legelismertebb állami intézmény)

Szemléletformálás, tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés

Kiadványok, szakmai anyagok:

- **Jó higiéniai gyakorlat útmutatók:** célja a kockázatokkal arányos, megvalósítható intézkedések összegyűjtése az ésszerűség és az ipari gyakorlat alapján.
Az útmutatók segítik az élelmiszer-vállalkozásokat a rendeletek értelmezésében, a konkrét tevékenységükre vonatkozó szabályzatok kidolgozásában, valamint a vitás esetekben vonatkoztatási alapul is szolgálnak
- **Magyar Élelmiszerkönyv népszerűsítése** és megismertetése a lakosság körében, valamint a vásárlók ez irányú ismereteinek bővítése. Ennek érdekében elkészült egy kiadvány - amely elektronikusan elérhető a Nébih weboldalán - átlátható és könnyen értelmezhető formában dolgozza fel az élelmiszerkönyv lényegi részeit.

Szemléletformálás, tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés

- A Kormány 1519/2017. (VIII.14.) határozata:
Az élelmiszerek minőségének emelése, a vásárlói tudatosság fejlesztése, valamint a hatósági tevékenység hatékonyságának növelését szolgáló intézkedések:
 - több alkalommal **kerekasztal megbeszélés**
 - az információk gyors és hatékony megosztásához a Nébih létrehozott egy aloldalt, amely mindig az utóbbi hat hónap termékvisszahívásait tartalmazza.

Szemléletformálás, tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés

- **Szupermenta program:**

Új szemléletű, független, hiteles fogyasztói kommunikáción alapuló, nagyobb társadalmi réteget érintő termékcsoportokat vizsgáló, a vásárlók döntését segítő, komplex vizsgálati program.

A Szupermenta egyedülálló szakszerűségével emelkedik ki a népszerű, internetes kedveltségi összehasonlítások közül, melyek jórészt csak kóstoláson alapulnak.

Problémás termékek esetén pedig azonnali intézkedésekre is lehetőség adódik. 2014 novembere óta mintegy 60 termékkör teljes körű vizsgálatát végezte el

Szemléletformálás, tudatos vásárlói magatartásra ösztönzés

- **Ételt csak okosan program:**

Magyarországon az élelmiszer eredetű megbetegedések 70%-a a háztartásokban történik, az élelmiszerek nem megfelelő tárolása, feldolgozása során.

A szemléletformáló kampány célja a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása a tudatos vásárlástól kezdve a megfelelő konyhatechnikai módszereken át a biztonságos ételkészítésig.

A program szárnyai alatt önálló részként **Ételt csak okosan Gyerekeknek!** címmel megjelennek a kisebbeknek szóló információk. A gyerekek játékokon, érdekes cikkeken és recepteken keresztül ismerhetik meg a legfontosabb alapszabályokat. 2018 márciusa óta pedig óvodákban is tartanak tematikus foglalkozásokat a Nébih szakemberei.

Védjegy

- A vásárlás olyan - jórészt érzelmek által vezérelt - döntések sorozata, amely során a szükségletek fedezésén túl a termék által megtestesített érték mellé tesszük le a voksunkat. A védjegy **befolyásolja a piaci helyzetet**, egyszerre **eszköz és fegyver** a vásárlók megnyeréséért folytatott harcban. Jelkép, amely ha kellően attraktív és szuggesztív, önálló életre kel, érzelmeken alapuló kapcsolatot (bizalmat) alakít ki a vásárlóval.
- Napjainkban a vásárlók egyre több védjeggyel találkoznak, **11 ezer élelmiszereken megtalálható védjegy létezik**. Ezek jelentős része már fel sem tűnik a célközönségnek, nemhogy a kívánt hatást elérné.
- Az utóbbi időben egyre inkább megnőtt az igény a biztonságos termékek iránt. Jó lenne azt elérni közösen az ipar szereplőivel, hogy a biztonság jelentsen egyben minőséget és a minőség jelentsen egyben biztonságot is.

Védjegy

- A NÉBIH által végeztetett 2018-as reprezentatív felmérés elemzése, az ebből leképezhető társadalmi elvárás találkozik a politikai felsővezetés víziójával, miszerint a fenti kérdésekre **egyértelmű megoldást egy állami felügyeletű, nemzeti védjegy létrehozása adhat**. Olyan hazai, jó minőségű, biztonságos terméket jelölő védjegy életre hívására van szükség, mely a vásárlók felé hiteles és valódi garanciát biztosít.
- Ezért fontos a védjegyekkel túlszűfolt piacon egy **állami tanúsítással rendelkező, - egyben nemzeti minőségrendszerként is működő - védjegy** létrehozása. Fő cél az, hogy olyan értékteremtő nemzeti minőségrendszer jöjjön létre, ami a kiemelkedően magas minőségű élelmiszereket megkülönbözteti a piaci kínálatban szereplő más termékektől.

Védjegy

- A védjegy a termelőket, előállítókat, feldolgozókat, a forgalmazókat és a fogyasztókat egyaránt megcélozza:
- a védjegylogó feltüntetése biztosítja a termék előállítóinak védelmét, ösztönzi a termelőket és a feldolgozókat a minőség fejlesztésére, javítására és a kiváló minőség fenntartására, hatékony eszköz a piaci ismertség növeléséhez;
- kereskedők számára a védjegyet elnyert termékek listája alapján könnyebb kiválasztani a partnereket és a forgalmazandó termékeket, előnyt jelent az állami ellenőrzés által garantált állandó magas minőség;
- a védjegy segíti a fogyasztók tájékoztatását, építi a bizalmat, garantálja a magasabb minőségi színvonalat, hozzájárul az általános élelmiszer-fogyasztási kultúra fejlődéséhez.

Védjegy

- A mostani tervek szerint az új védjegyrendszer **kétlépcsős lenne**, amelyben az egyes szintek egymásra épülnek.
- A KMÉ védjegyrendszer szintjei:

Az első lépcső az alapszint, amikor adott feltételeknek kell megfelelni.

A második az ún. **„rangfokozat”** esetén további független, a termék élelmiszerbiztonságára, -minőségére, kedveltségére vonatkozó vizsgálatok alapján lehetőség van a legkiválóbb termékek külön jelölésére vonatkozóan. Itt valamennyi piacon megtalálható termék összehasonlításra kerül, nem csak a védjeggyel rendelkezők.

AGRÁRMINISZTERIUM

Köszönöm a figyelmet!